

PSYCHOLOG

1. Informacje ogólne

Psycholog za pomocą różnego rodzaju metod (rozmowa, wywiad, obserwacja, testy, ankiety) zbiera informacje o człowieku (cechach osobowości, poziomie intelektualnym, zainteresowaniach, postawach, uzdolnieniach, zaburzeniach postępowania), dzięki czemu może go poznać i zrozumieć. Dane, które psycholog zbierze, interpretuje następnie na podstawie istniejących koncepcji i teorii psychologicznych oraz zaleca odpowiednie formy postępowania. Najczęściej jest to pomoc w rozwiązywaniu problemu życiowego (porada) lub też wsparcie w zmniejszeniu lub zniwelowaniu zaburzeń zachowania (psychoterapia). W zawodzie psychologa wyróżnia się 5 specjalizacji:

- psycholog kliniczny. Zajmuje się diagnozowaniem zaburzeń u dzieci i dorosłych oraz ich terapii; diagnozuje rozwój umysłowy, społeczny, emocjonalny oraz zaburzenia osobowości; ściśle współpracuje z psychiatrami w zakresie leczenia nerwic i chorób psychicznych
- psycholog społeczny. Bada, jak inni ludzie oraz wydarzenia społeczne wpływają na zachowania i przekonania człowieka, zajmuje się problematyką kształtowania i zmian postaw, relacjami międzyludzkimi, sposobami rozwiązywania konfliktów; często współpracuje z socjologami
- psycholog wychowawczy. Diagnozuje dzieci i młodzież pod kątem poziomu rozwoju umysłowego, emocjonalnego, społecznego, zaburzeń mowy, pisania i czytania; bada gotowość do podjęcia nauki szkolnej, prowadzi zajęcia wyrównawcze dla dzieci z problemami w nauce; wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego czy w specjalistycznej placówce; może także zajmować się problematyką przestępczości nieletnich
- psycholog pracy. Analizuje zagadnienia związane z przystosowaniem człowieka do pracy, wyborem zawodu, możliwością przekwalifikowania się; bada zdolność

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

do wykonywania zawodu; zajmuje się także badaniem optymalnego przystosowania stanowiska pracy do możliwości psychofizycznych pracowników, szkoli kadry kierownicze, zajmuje się tematyką zarządzania kadrami, organizacji pracy w przedsiębiorstwie, zagadnieniami reklamy i marketingu

- psychoterapeuta. Pomaga osobom z różnego rodzaju problemami i zaburzeniami w ich zniwelowaniu lub zmniejszeniu; wspólnie z klientem analizuje przyczyny zaburzeń, pomaga mu w poznaniu i zrozumieniu jego zachowań, dzięki psychoterapii klient ma poznać sposoby unikania, rozwijania i kontrolowania swoich problemów.

Oprócz bezpośredniej pracy z ludźmi, psycholog może się zajmować pracami naukowymi, badaniami, pracami akademickimi.

Praca psychologa w pewnym zakresie ma charakter indywidualny, ale zdarza się, że psycholog ściśle współpracuje z zespołem specjalistów. Na pewno ma bardzo intensywne kontakty z klientami, pacjentami, studentami, osobami w różnym wieku, z różnego rodzaju problemami, zaburzeniami i oczekiwaniami.

W zależności od rodzaju specjalizacji i charakteru pracy psycholog pracuje w pomieszczeniach biurowych, gabinetach, szpitalach, salach lekcyjnych i wykładowych. Czas pracy zależy od rodzaju i miejsca pracy – mogą to być godziny popołudniowe i wieczorne, także weekendy. Praca w szpitalu czy w różnego rodzaju placówkach może się odbywać według systemu zmianowego.

2. Wymagania

Psycholog powinien charakteryzować się otwartością, empatią, umiejętnością nawiązywania kontaktów i słuchania, cierpliwością, zdolnością koncentracji uwagi, a także podzielnością uwagi i dobrą pamięcią. Musi być osobą tolerancyjną, o dużej dozie obiektywizmu. Praca psychologa wiąże się z dużą odpowiedzialnością społeczno-moralną, powinien więc cechować się dojrzałością, samokontrolą i odpornością emocjonalną. Jest zobowiązany do przestrzegania tajemnicy

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zawodowej. Psycholog powinien pamiętać o poszanowaniu autonomii klienta i jego prawie do decydowania o sobie, nie może wykorzystywać posiadanej wiedzy do manipulowania innymi osobami.

Praca psychologa jest zaliczana do lekkich fizycznie, ale obciążających psychicznie.

Psycholog nie musi spełniać szczególnych wymagań fizycznych i zdrowotnych, bowiem jego praca wymaga niewielkiego obciążenia fizycznego.

3. Czynniki utrudniające zatrudnienie w zawodzie

Czynnikami utrudniającymi pracę w zawodzie psychologa są wady i dysfunkcje narządu wzroku, niedające się skorygować szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, a także wady narządu słuchu, które nie mogą być skorygowane aparatem słuchowym w przypadku co najmniej jednego ucha, tak aby możliwa była komunikacja werbalna.

Przeciwwskazaniem są choroby psychiczne, nosicielstwo chorób zakaźnych oraz choroby pasożytnicze.

Dla wykładowcy psychologii i nauczyciela akademickiego utrudnieniami mogą być schorzenia strun głosowych, niska ekspresja werbalna i wady wymowy.

4. Możliwość zatrudnienia w zawodzie osób z niepełnosprawnościami

4.1. Osoby z dysfunkcją narządu ruchu

Osoby z niewielkimi dysfunkcjami kończyn górnych (w tym jednoręczne) oraz dysfunkcjami kończyn dolnych, w tym osoby na wózkach inwalidzkich, mają możliwość wykonywania zawodu, po identyfikacji indywidualnych barier i racjonalnym dostosowaniu technicznych i organizacyjnych warunków środowiska pracy oraz stanowiska pracy. Osoby te mogą wykonywać pracę w pozycji siedzącej, a czynności

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

manipulacyjne w tym zawodzie nie są zbyt skomplikowane (praca z wykorzystaniem komputera).

4.2. Osoby z dysfunkcją narządu wzroku

Możliwe jest zatrudnienie w zawodzie psychologa osób słabo widzących, pod warunkiem zapewnienia im odpowiednich szkielec optycznych lub soczewek kontaktowych.

4.3. Osoby z dysfunkcją narządu słuchu

Zawód mogą wykonywać osoby słabosłyszące, pod warunkiem zapewnienia im odpowiednich pomocy technicznych – aparatu słuchowego, gdy dzięki temu będą mogły prowadzić komunikację werbalną z innymi osobami. Wskazane może być również przystosowanie środowiska i stanowiska pracy.

4.4. Osoby z epilepsją

Osoby cierpiące na padaczkę mogą wykonywać zawód pod warunkiem, że napady padaczkowe występują sporadycznie i są sygnalizowane przez aurę, występują głównie wieczorem lub w nocy, nie powodują zbyt dużego zmęczenia i stosunkowo szybko następuje regeneracja sił po ich wystąpieniu oraz że przebieg choroby nie prowadzi do charakteropatii padaczkowej. Zatrudnienie wymaga akceptacji lekarza specjalisty.

Osoby z epilepsją mogą wykonywać zawód warunkowo, po racjonalnym ograniczeniu zakresu zadań do sytuacji, w których możliwy jest stały dozór i ewentualna szybka pomoc, natomiast stanowisko pracy nie stwarza potencjalnych zagrożeń w razie emisji choroby.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

5. Potrzeba przystosowania stanowiska pracy do potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami

5.1. Osoby z dysfunkcją narządu ruchu

Osoby z dysfunkcją kończyn górnych

Osoby z niewielką dysfunkcją kończyn górnych mogą potrzebować indywidualnych pomocy technicznych, które usprawniają pracę biurów, w tym np. specjalnej klawiatury komputerowej. Osoba z niesprawnymi kończynami górnymi może posługiwać się specjalnie przystosowanym sprzętem komputerowym (np. myszką, padem) lub specjalistycznym oprogramowaniem komputera, umożliwiającym korzystanie z niego bez użycia lub z ograniczonym użyciem kończyn górnych.

Istotne jest częściowe lub całkowite wyeliminowanie zadań i czynności roboczych wymagających dobrej koordynacji wzrokowo-ruchowej.

Pomocne jest wykorzystywanie specjalnych przyrządów i uchwytów eliminujących angażowanie jednej ręki (w przypadku braku sprawności lub amputacji jednej z kończyn).

Osoby z dysfunkcją kończyn dolnych

Z uwagi na ograniczoną mobilność osób ze znaczną dysfunkcją kończyn dolnych potrzebna jest taka organizacja pracy, aby większość zadań mogła być wykonywana w pozycji siedzącej lub w pozycji stojącej z podparciem bioder i pleców. Polecane są uchwyty i poręczce ułatwiające wstawanie i podpieranie w czasie stania. Można wykorzystywać pomoce techniczne usprawniające pracę biurów. Jeżeli pracownik korzysta z siedziska, należy pamiętać o przystosowaniu go do indywidualnych potrzeb (regulowana wysokość, uchylne siedzisko, regulowany

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

podnó ek, blokada kół, regulowane lub indywidualnie profilowane oparcie, regulowane i odchylane podłokietniki).

W przypadku osób ze znaczn dysfunkcj ko czyn dolnych, poruszaj cych si na wózkach inwalidzkich, niezb dne jest zlikwidowanie barier architektonicznych. Konieczne s odpowiedniej szeroko ci wewn trzne, wolne drogi komunikacyjne, odpowiedniej szeroko ci drzwi do pomieszcze i wind oraz likwidacja barier architektonicznych w drodze do zakładu pracy na terenie parkingów, chodników, podjazdów. W miejscu pracy istnieje potrzeba powi kszenia przestrzeni manewrowej wokół stanowiska pracy oraz dostosowania wielko ci stanowiska pracy i wysoko ci blatu stołu lub biurka do indywidualnych potrzeb oraz zapewnienia dost pno ci szaf i regałów z materiałami. Mo e zaj potrzeba cz ciowego lub całkowitego wyeliminowania zada i czynno ci roboczych wymagaj cych dobrej koordynacji wzrokowo-ruchowej.

5.2. Osoby z dysfunkcj narz du wzroku

Osoby z dysfunkcj narz du wzroku powinny stosowa szkła korekcyjne lub soczewki kontaktowe, a tak e mog wykorzystywa oprzyrz dowanie powi kszaj ce (np. lupy powi kszaj ce, lunety, monookulary). W okre lonych sytuacjach nale y cz ciowo lub całkowicie wyeliminowa zadania i czynno ci robocze wymagaj ce dobrej koordynacji wzrokowo-ruchowej. Wymagane jest te dobre przygotowanie stanowiska pracy – do wietlenie miejsca i stanowiska pracy, przygotowanie kontrastowego (ciemnego) tła biurka, eliminacja potencjalnych ródeł ol nienia (matowe powierzchnie). Pomocna jest stała lokalizacja elementów rodowiska i stanowiska pracy.

W przypadku u ywania komputera mo na wykorzystywa specjalne edytory tekstu powi kszaj ce litery i grafik . Dodatkow opcj wspomagaj c prac osoby słabowidz cej jest wprowadzenie d wi ku towarzysz cego wykonywaniu poszczególnych czynno ci na komputerze.

5.3. Osoby z dysfunkcją narządu słuchu

Osoby słabosłyszące powinny korzystać z indywidualnie dobranych pomocy technicznych – aparatów słuchowych korygujących słuch (zwłaszcza w częstotliwościach pasma mowy) w stopniu umożliwiającym swobodne, werbalne komunikowanie się z innymi ludźmi.

Zaleca się, aby w pomieszczeniu, w którym odbywa się terapia czy konsultacja, ograniczyć hałas tła oraz pogłosu w celu poprawy warunków percepcji dźwięku oraz poprawy warunków komunikacji werbalnej.

Wskazane jest rozszerzenie sygnalizacji ostrzegawczej o sygnalizację świetlną lub wizyjną uzupełniającą dźwiękowe sygnały bezpieczeństwa w miejscach potencjalnego przebywania pracownika (pomieszczenie pracy, toaleta, pokój socjalny itp.) lub sygnalizację wibracyjną, informującą o ewentualnym niebezpieczeństwie.

5.4. Osoby z epilepsją

Osoby z epilepsją (wybrane przypadki) zatrudnione w zawodzie psychologa nie potrzebują specjalnego przystosowania stanowiska pracy. Osoby chore na padaczkę, które uzyskały akceptację lekarza specjalisty, powinny pracować w zespole, a praca powinna być nadzorowana. Praca powinna być spokojna, niewywołująca stresów i napięć, które mogłyby prowokować napady. Osoby te mogą pracować w warunkach biurowych z zachowaniem odpowiednich środków bezpieczeństwa i zapewnieniem warunków, w których mogłyby szybko otrzymać pomoc.

Uwaga. Każdy przypadek zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością oraz przystosowania stanowiska pracy do potrzeb i możliwości tej osoby należy rozpatrywać indywidualnie.

